

BABA OD POLSKIEGO

ARCHIWALNE TEMATY WYPRACOWAŃ

✿ BABA OD POLSKIEGO ✿

MATURA Z JĘZYKA POLSKIEGO
POZIOM ROZSZERZONY

WAŻNE:

- te pojęcia trzeba znać
<https://babaodpolskiego.pl/wp-content/uploads/2024/08/Tabela-erudycyjnosc-na-maturze-rozszerzonej.pdf>
- tu są wyjaśnienia pojęć
<https://babaodpolskiego.pl/konwencje-literackie-i-inne-pojecia-z-poziomu-rozszerzonego/>
- tu wszystkie wpisy na temat matury rozszerzonej
<https://babaodpolskiego.pl/tag/matura-rozszerzona/>
- kurs/e-book o procedurach i zasadach oceniania matury podstawowej i rozszerzonej (nieustannie aktualizowany i dopasowany do zmian)
<https://babaodpolskiego.pl/produkt/przygotowanie-do-matury-kurs-maturalny-2025/>
- lektury <https://babaodpolskiego.pl/kategoria-produktu/matura-rozszerzona/>

LEKTURY

Zakres podstawowy

1. Biblia, w tym fragmenty Księgi Rodzaju, Księgi Hioba, Księgi Koheleeta, Księgi Psalmów,
2. Apokalipsy św. Jana
3. Jan Parandowski, Mitologia, cz. I Grecja
4. Homer, Iliada (fragmenty)
5. Sofokles, Antygona
6. Lament świętokrzyski (fragmenty)
7. Rozmowa Mistrza Polikarpa ze Śmiercią (fragmenty)
8. Pieśń o Rolandzie (fragmenty)
9. William Szekspir, Makbet
10. Moliere, Skąpiec
11. Ignacy Krasicki, wybrana satyra
12. Adam Mickiewicz, wybrane ballady, w tym Romantyczność, Dziady cz. III
13. Bolesław Prus, Lalka
14. Henryk Sienkiewicz, Potop (fragmenty)
15. Fiodor Dostojewski, Zbrodnia i kara
16. Stanisław Wyspiański, Wesele
17. Władysław Stanisław Reymont, Chłopi (fragmenty)
18. Stefan Żeromski, Przedwiośnie
19. Witold Gombrowicz, Ferdydurke (fragmenty)
20. Tadeusz Borowski, Proszę państwa do gazu
21. Gustaw Herling-Grudziński, Inny świat (fragmenty)
22. Hanna Krall, Zdążyć przed Panem Bogiem
23. Albert Camus, Dżuma
24. George Orwell, Rok 1984
25. Sławomir Mrożek, Tango
26. Marek Nowakowski, Górą „Edek” (z tomu Prawo prerii)
27. Andrzej Stasiuk, Miejsce (z tomu Opowieści galicyjskie)

Baba od polskiego – archiwalne tematy wypracowań – matura z języka
polskiego na poziomie rozszerzonym – PLIK DARMOWY

[WWW](#) oraz [KURSY Baba od polskiego](#) [Facebook](#) [Instagram](#) [TikTok](#) [YouTube](#)

28. Olga Tokarczuk, Profesor Andrews w Warszawie (z tomu Gra na wielu bębenkach)
29. Ryszard Kapuściński, Podróże z Herodotem (fragmenty)
30. Ponadto z zakresu szkoły podstawowej
31. Ignacy Krasicki, bajki
32. Adam Mickiewicz, Dziady cz. II, Pan Tadeusz (księgi: I, II, IV, X, XI, XII)
33. Aleksander Fredro, Zemsta
34. Juliusz Słowacki, Balladyna

Zakres rozszerzony

35. Homer, Odyseja (fragmenty)
36. Dante Alighieri, Boska Komedia (fragmenty)
37. Jan Kochanowski, Treny (jako cykl poetycki)
38. William Szekspir, Hamlet
39. Juliusz Słowacki, Kordian
40. realistyczna lub naturalistyczna powieść europejska (Honoré de Balzac, Ojciec Goriot
41. lub Charles Dickens, Klub Pickwicka, lub Mikołaj Gogol, Martwe dusze, lub Gustaw
42. Flaubert, Pani Bovary)
43. Franz Kafka, Proces (fragmenty)
44. Michaił Bułhakow, Mistrz i Małgorzata
45. Stanisław Ignacy Witkiewicz, Szewcy
46. Bruno Schulz, wybrane opowiadania z tomu Sklepy cynamonowe
47. Tadeusz Konwicki, Mała Apokalipsa
48. Janusz Głowacki, Antygona w Nowym Jorku
49. Sławomir Mrożek, wybrane opowiadanie
50. wybrany esej Gustawa Herlinga-Grudzińskiego, Zbigniewa Herberta

Inne lektury obowiązkowe (zgodne z podstawą programową z 2018 r.), do których również można się odwołać w wypracowaniu

Zakres podstawowy

51. Legenda o św. Aleksym (fragmenty)
52. Kwiatki świętego Franciszka z Asyżu (fragmenty)
53. Gall Anonim, Kronika polska (fragmenty)
54. Jan Kochanowski, Odprawa posłów greckich
55. Piotr Skarga, Kazania sejmowe (fragmenty)
56. Jan Chryzostom Pasek, Pamiętniki (fragmenty)
57. William Szekspir, Romeo i Julia
58. Adam Mickiewicz, Konrad Wallenrod
59. Zygmunt Krasiński, Nie-Boska Komedia
60. Bolesław Prus, Z legend dawnego Egiptu
61. Eliza Orzeszkowa, Gloria victis
62. Stefan Żeromski, Rozdzióbią nas kruki, wrony...
63. Tadeusz Borowski, Ludzie, którzy szli
64. Józef Mackiewicz, Droga donikąd (fragmenty)
65. Marek Nowakowski, Raport o stanie wojennym (wybrane opowiadanie)
66. Jacek Dukaj, Katedra (z tomu W kraju niewiernych)
67. Antoni Libera, Madame

Ponadto z zakresu szkoły podstawowej

68. Adam Mickiewicz, Pan Tadeusz

Zakres rozszerzony

69. Arystoteles, Poetyka, Retoryka (fragmenty)
70. Platon, Państwo (fragmenty)
71. Arystofanes, Chmury
72. Wergiliusz, Eneida (fragmenty)

Baba od polskiego – archiwalne tematy wypracowań – matura z języka
polskiego na poziomie rozszerzonym – PLIK DARMOWY

[WWW](#) oraz [KURSY Baba od polskiego](#) [Facebook](#) [Instagram](#) [TikTok](#) [YouTube](#)

- 73. św. Augustyn, Wyznania (fragmenty)
- 74. św. Tomasz z Akwinu, Summa teologiczna (fragmenty)
- 75. François Rabelais, Gargantua i Pantagruel (fragmenty)
- 76. Michel de Montaigne, Próby (fragmenty)
- 77. Juliusz Słowacki, Lilla Weneda
- 78. Stanisław Wyspiański, Noc listopadowa
- 79. Jorge Luis Borges, wybrane opowiadanie

[WWW](#) oraz [KURSY Baba od polskiego](#) [Facebook](#) [Instagram](#) [TikTok](#) [YouTube](#)

Marzec 2022 (arkusz pokazowy):

Gry z historią. Opowieść o przeszłości w dziełach literatury polskiej. Omów tematy, problemy, sposoby kreowania świata przedstawionego.

W pracy odwołaj się do:

- lektury obowiązkowej
- utworów literackich z dwóch różnych epok (ten zapis nie obowiązuje od 2025):
zamiast tego należy odwołać się do dwóch innych utworów literackich
- wybranego kontekstu
 - maska historyczna (historyzm) – unikanie cenzury, romantyzm – Konrad Wallenrod, pozytywizm – Potop
 - analogie, aluzje literackie – Odprawa posłów greckich/Iliada – o współczesność Kochanowskiego, daje naukę
 - WAŻNE: nie streszczasz, ale jak już piszesz lekturze, to wspomnij o jej budowie i problematyce w kontekście argumentów

[WWW](#) oraz [KURSY Baba od polskiego](#) [Facebook](#) [Instagram](#) [TikTok](#) [YouTube](#)

Marzec 2022 (arkusz pokazowy):

Tożsamość jednostki. Rozważ, jaką rolę w fabule dzieła literackiego odgrywa kreacja bohatera literackiego. Punktem wyjścia do rozważań uczyn fragment tekstu Mirosława Babiarza oraz Pawła Garbuzika.

Kształtowanie własnej tożsamości [...] wiąże się z poczuciem odkrywania „ja” i własnego miejsca na świecie, poczuciem bycia całością oraz tworzeniem fundamentów do dalszego rozwoju. Poszukiwanie tożsamości jest jednym z najistotniejszych i najtrudniejszych zadań w ciągu całego życia człowieka. To, kim się czujemy, z jakimi wartościami się utożsamiamy, wpływa na nasze wybory życiowe, pełnione funkcje w społeczeństwie, wchodzenie w nowe role i determinuje naszą przyszłość. (Mirosław Babiarz, Paweł Garbuzik)

W pracy odwołaj się do:

- *Hamleta* Williama Szekspira
- utworów literackich z dwóch różnych epok (ten zapis nie obowiązuje od 2025):
 - *Przedwiośnie* i *Tango*
 - Bohater hamletyczny – ma potrzebę osiągnięcia wielkiego celu, ale czuje niemoc
- wybranego kontekstu

[WWW](#) oraz [KURSY Baba od polskiego](#) [Facebook](#) [Instagram](#) [TikTok](#) [YouTube](#)

Grudzień 2022 (test diagnostyczny):

Rozważ, jak konwencja groteskowa wykorzystana w utworze wpływa na jego przesłanie.

W pracy odwołaj się do:

- Szewców Stanisława Ignacego Witkiewicza
- utworów literackich z dwóch różnych epok (ten zapis nie obowiązuje od 2025):
zamiast tego należy odwołać się do dwóch innych utworów literackich
- wybranego kontekstu

[WWW](#) oraz [KURSY Baba od polskiego](#) [Facebook](#) [Instagram](#) [TikTok](#) [YouTube](#)

Grudzień 2022 (test diagnostyczny):

Rozważ, jaką rolę w utworze literackim pełni konstrukcja czasu. Punktem wyjścia do rozważań uczyn fragment tekstu Doroty Korwin-Piotrowskiej.

Analiza czasu w utworach epickich najczęściej obejmuje napięcie między czasem narracji a czasem fabuły, rozpiętość i sposób łączenia scen w ramach czasu akcji, a także wszelkie odniesienia fabuły/akcji do kontekstu historycznego. Ale nie tylko następstwo zdarzeń mówi o przebiegu czasu – także zmiana obrazowania, perspektywy [...] albo też przywołanie minionych, nieaktualnych dziś nazw czy form językowych.
(Dorota Korwin-Piotrowska)

W pracy odwołaj się do:

- lektury obowiązkowej
- utworów literackich z dwóch różnych epok (ten zapis nie obowiązuje od 2025):
zamiast tego należy odwołać się do dwóch innych utworów literackich
- wybranego kontekstu

[WWW](#) oraz [KURSY Baba od polskiego](#) [Facebook](#) [Instagram](#) [TikTok](#) [YouTube](#)

Maj 2023 (termin główny):

Realizm i fantastyka. Rozważ, jaką funkcję pełni przenikanie się konwencji realistycznej i konwencji fantastycznej w tym samym utworze literackim.

W pracy odwołaj się do:

- lektury obowiązkowej
- utworów literackich z dwóch różnych epok (ten zapis nie obowiązuje od 2025):
zamiast tego należy odwołać się do dwóch innych utworów literackich
- wybranego kontekstu

Uszczegółowienie zasad oceniania:

1. **Wypracowanie** przynajmniej częściowo dotyczy problemu wskazanego w poleceniu, jeżeli w pracy zdający:
 - a. omówił przenikanie się konwencji realistycznej i konwencji fantastycznej w tym samym utworze literackim bez określania, jaką funkcję pełni to przenikanie
ORAZ
 - b. odwołał się do utworów literackich, w tym lektury obowiązkowej, reprezentujących co najmniej dwie różne epoki. (**od 2025 znika obowiązek odwołania do utworów z dwóch różnych epok**)
2. **Utwór literacki** uznaje się za wykorzystany w pełni funkcjonalnie, jeżeli zdający w argumentacji:
 - a. wykazał przenikanie się w jednym utworze elementów konwencji realistycznej i elementów konwencji fantastycznej
ORAZ
 - b. określił funkcje przenikania się w tym utworze konwencji realistycznej i fantastycznej.
3. Rozważenie funkcji przenikania się konwencji realistycznej i fantastycznej wymaga omówienia w wypracowaniu elementów składowych utworu literackiego.

Uwaga.

Nie uznaje się tekstów będących wyrazem wierzeń danej zbiorowości, np. Biblii, mitów, tekstów hagiograficznych, za teksty, w których organizację poszczególnych składników utworu wyznacza konwencja fantastyczna. Wykorzystanie w wypracowaniu ww. tekstów może być ocenione jako funkcjonalne, pod warunkiem że z zawartego w

[WWW](#) oraz [KURSY Baba od polskiego](#) [Facebook](#) [Instagram](#) [TikTok](#) [YouTube](#)

*wypracowaniu wywodu wynika różnica między zagadnieniami dotyczącymi sakralności
w tych tekstach a literacką konwencją fantastyczną.*

[WWW](#) oraz [KURSY Baba od polskiego](#) [Facebook](#) [Instagram](#) [TikTok](#) [YouTube](#)

Maj 2023 (termin główny):

Rozważ sposoby nawiązywania do tradycji antycznej i biblijnej w literaturze oraz funkcje tych nawiązań. Punktem wyjścia do rozważań uczyń fragment tekstu Marii Wichowej.

Doceniamy wielkość dokonań starożytnych intelektualistów i twórców, naśladujemy ich dzieła [...], ale starożytnych nie przerośliśmy, przetwarzamy tylko to, co przekazała nam tradycja. (Maria Wichowa)

W pracy odwołaj się do:

- *Małej Apokalipsy* Tadeusza Konwickiego
- utworów literackich z dwóch różnych epok (ten zapis nie obowiązuje od 2025):
zamiast tego należy odwołać się do dwóch innych utworów literackich
- wybranego kontekstu

Uszczegółowienie zasad oceniania:

1. Do **pełnej realizacji** tematu wymagane jest odniesienie się do cytatu.
2. **Wypracowanie** przynajmniej częściowo dotyczy problemu wskazanego w poleceniu, jeżeli w pracy zdający:
 - a. omówił sposoby nawiązywania do tradycji antycznej ALBO tradycji biblijnej w utworze literackim / utworach literackich bez określania, jaką funkcję pełni to nawiązanie
ORAZ
 - b. odwołał się do utworów literackich, w tym do *Małej Apokalipsy* Tadeusza Konwickiego, reprezentujących co najmniej dwie różne epoki. (**od 2025 znika obowiązek odwołania do utworów z dwóch różnych epok**)
3. Jeżeli **w całym wypracowaniu** zdający odniósł się tylko do tradycji antycznej ALBO tylko do tradycji biblijnej, nie można uznać, że wszystkie utwory wykorzystane są w pełni funkcjonalnie – jeden z nich należy ocenić jako wykorzystany co najwyżej częściowo funkcjonalnie.
4. **Utwór literacki** uznaje się za wykorzystany w pełni funkcjonalnie, jeżeli zdający w argumentacji:
 - a. wykazał się zrozumieniem cytatu
 - b. omówił sposób nawiązywania do tradycji antycznej ORAZ/ALBO tradycji biblijnej w utworze literackim
ORAZ
 - c. określił, jaką funkcję pełni to nawiązanie.
5. Rozważenie funkcji nawiązywania do tradycji antycznej i biblijnej wymaga omówienia w wypracowaniu elementów składowych utworu literackiego.

[WWW](#) oraz [KURSY Baba od polskiego](#) [Facebook](#) [Instagram](#) [TikTok](#) [YouTube](#)

Czerwiec 2023 (termin dodatkowy):

Rozważ, jak założenia programowe epoki wpływają na sposób kreowania świata przedstawionego w utworze literackim.

W pracy odwołaj się do:

- *Lalki* Bolesława Prusa
- utworów literackich z dwóch różnych epok (ten zapis nie obowiązuje od 2025); zamiast tego należy odwołać się do dwóch innych utworów literackich
- wybranego kontekstu

Uszczegółowienie zasad oceniania:

1. **Wypracowanie** przynajmniej częściowo dotyczy problemu wskazanego w poleceniu, jeżeli w pracy zdający:
 - a. wykazał, że co najmniej jedno założenie programowe epoki wpłynęło na sposób kreowania w danym utworze literackim co najmniej jednego elementu świata przedstawionego, np. fabuły, bohatera, akcji, wątków, motywów
ORAZ
 - b. odwołał się do utworów literackich, w tym do *Lalki* Bolesława Prusa, reprezentujących co najmniej dwie różne epoki. **(od 2025 znika obowiązek odwołania do utworów z dwóch różnych epok)**
2. **Utwór literacki** uznaje się za wykorzystany w pełni funkcjonalnie, jeżeli zdający w argumentacji:
 - a. wykazał, że założenia programowe epoki wpływają na sposób kreowania świata przedstawionego w utworze literackim – omówił co najmniej dwa elementy świata przedstawionego danego utworu
ORAZ
 - b. określił, jak założenia programowe epoki wpływają na sposób kreowania świata przedstawionego w utworze literackim.
3. Rozważenie wpływu założeń programowych epoki na sposób kreowania świata przedstawionego w utworze literackim wymaga omówienia w wypracowaniu elementów składowych utworu literackiego.

Czerwiec 2023 (termin dodatkowy):

Rozważ, jakie znaczenie dla wymowy utworu literackiego ma gatunek literacki, w którym ten utwór został napisany. Punktem wyjścia do rozważań uczyn fragment tekstu Doroty Korwin-Piotrowskiej.

Zauważmy [...], że gatunek jest [...] jednostką semantyczną – na przykład, gdy sięgamy po treny, wiemy, że ich treścią będzie opłakiwanie zmarłej osoby, a gdy po hymn, że będzie to rodzaj wzniosłej pieśni (a przynajmniej, że do takiego podstawowego sensu będą się odnosić). Wskazówki genologiczne¹ są bowiem zarazem swego rodzaju instrukcją czytania, sugestią odbioru. (Dorota Korwin-Piotrowska)

¹ Genologia – dział teorii literatury badający rodzaje, gatunki i odmiany literackie w powiązaniu ze zjawiskami historycznoliterackimi.

W pracy odwołaj się do:

- wybranej lektury obowiązkowej
- utworów literackich z dwóch różnych epok (ten zapis nie obowiązuje od 2025): zamiast tego należy odwołać się do dwóch innych utworów literackich
- wybranego kontekstu

Uszczegółowienie zasad oceniania:

1. Do **pełnej realizacji** tematu wymagane jest odniesienie się do cytatu.
2. **Wypracowanie** przynajmniej częściowo dotyczy problemu wskazanego w poleceniu, jeżeli w pracy zdający:
 - a. omówił co najmniej jedną cechę gatunku literackiego i wykazał jej związek z wymową danego utworu literackiego
ORAZ
 - b. odwołał się do utworów literackich, w tym do lektury obowiązkowej, reprezentujących co najmniej dwie różne epoki. (**od 2025 znika obowiązek odwołania do utworów z dwóch różnych epok**)
3. **Utwór literacki** uznaje się za wykorzystany w pełni funkcjonalnie, jeżeli zdający w argumentacji:
 - a. wykazał się zrozumieniem cytatu
 - b. omówił cechy gatunku literackiego i wykazał ich związek z wymową danego utworu literackiego
4. Rozważenie znaczenia gatunku literackiego dla wymowy utworu literackiego wymaga omówienia w wypracowaniu elementów składowych utworu literackiego.

Maj 2024 (termin główny):

Synkretyzm w literaturze i jego rola w utworach literackich.

Synkretyzm – charakterystyczne dla romantyzmu łączenie cech różnych rodzajów i gatunków literackich. Synkretyzm rodzajowy polega na wykorzystywaniu w dziele literackim elementów liryki, epiki i dramatu, synkretyzm gatunkowy zaś – na łączeniu w jednym utworze cech różnych gatunków literackich, np. powieści, ballady, pieśni.

W pracy odwołaj się do:

- wybranej lektury obowiązkowej – wybranej spośród lektur wymienionych na stronach 3 i 4 tego arkusza egzaminacyjnego
- innych utworów literackich z dwóch różnych epok (ten zapis nie obowiązuje od 2025); zamiast tego należy odwołać się do dwóch innych utworów literackich
- wybranego kontekstu

Uszczegółowienie zasad oceniania:

1. **Wypracowanie** przynajmniej częściowo dotyczy problemu wskazanego w poleceniu, jeżeli praca zdającego zawiera:
 - a. fragmenty odnoszące się do synkretyzmu w literaturze bez określania, jaką rolę odgrywa on w utworze literackim
ORAZ
 - b. odwołania do utworów literackich, w tym lektury obowiązkowej, reprezentujących co najmniej dwie różne epoki. (od 2025 znika obowiązek odwołania do utworów z dwóch różnych epok)
2. **Utwór literacki** uznaje się za wykorzystany w pełni funkcjonalnie, jeżeli zdający w argumentacji:
 - a. omówił synkretyzm w danym utworze literackim
ORAZ
 - b. określił rolę synkretyzmu w tym utworze
ORAZ
 - c. odwołał się do elementów struktury dzieła i problematyki utworu.

Uwagi.

1. Synkretyzm może dotyczyć różnych obszarów, np. rodzajów literackich, gatunków literackich, konwencji literackich, kategorii estetycznych, prądów artystycznych, technik artystycznych, stylów, syntezy sztuk, idei w literaturze.

[WWW](#) oraz [KURSY Baba od polskiego](#) [Facebook](#) [Instagram](#) [TikTok](#) [YouTube](#)

2. Nie uznaje się realizacji ograniczających się do prezentacji różnych, czasem sprzecznych, elementów bez wykazania zasadności ich połączenia w jedną synkretyczną całość (np. nie uznaje się prezentacji dwóch poglądów, które nie stanowią syntezy/nie łączą się w jeden synkretyczny pogląd).

[WWW](#) oraz [KURSY Baba od polskiego](#) [Facebook](#) [Instagram](#) [TikTok](#) [YouTube](#)

Maj 2024 (termin główny):

Jak w utworach literackich kreowana jest przestrzeń i jaka jest funkcja takiej kreacji w danym utworze?

W pracy odwołaj się do:

- wybranego opowiadania z tomu *Sklepy cynamonowe* Brunona Schulza
- innych utworów literackich z dwóch różnych epok (ten zapis nie obowiązuje od 2025); zamiast tego należy odwołać się do dwóch innych utworów literackich
- wybranego kontekstu

Uszczegółowienie zasad oceniania

1. **Wypracowanie** przynajmniej częściowo dotyczy problemu wskazanego w poleceniu, jeżeli praca zdającego zawiera:
 - a. fragmenty odnoszące się do kreowania przestrzeni w utworze literackim
ORAZ
 - b. odwołania do utworów literackich, w tym do wybranego opowiadania z tomu *Sklepy cynamonowe* Brunona Schulza, reprezentujących co najmniej dwie różne epoki. (**od 2025 znika obowiązek odwołania do utworów z dwóch różnych epok**)
2. **Utwór literacki** uznaje się za wykorzystany w pełni funkcjonalnie, jeżeli zdający w argumentacji:
 - a. omówił sposób kreowania przestrzeni w utworze literackim
ORAZ
 - b. określił, jaką funkcję pełni kreacja przestrzeni w tym utworze
ORAZ
 - c. odwołał się do elementów struktury dzieła i problematyki utworu.

Uwagi.

1. Nie wymaga się podania tytułu konkretnego opowiadania z tomu *Sklepy cynamonowe* Brunona Schulza.
2. W odniesieniu do wybranego opowiadania/opowiadań z tomu *Sklepy cynamonowe* Brunona Schulza nie stosuje się kategorii błędu kardynalnego, ponieważ zdającego nie obowiązuje znajomość całego tomu.

[WWW](#) oraz [KURSY Baba od polskiego](#) [Facebook](#) [Instagram](#) [TikTok](#) [YouTube](#)

Czerwiec 2024 (termin dodatkowy):

Aluzja literacka i jej rola w utworze literackim.

W pracy odwołaj się do:

- wybranej lektury obowiązkowej – wybranej spośród lektur wymienionych na stronach 3 i 4 tego arkusza egzaminacyjnego
- innych utworów literackich z dwóch różnych epok (ten zapis nie obowiązuje od 2025); zamiast tego należy odwołać się do dwóch innych utworów literackich
- wybranego kontekstu

Uszczegółowienie zasad oceniania:

1. **Wypracowanie** przynajmniej częściowo dotyczy problemu wskazanego w poleceniu, jeżeli praca zdającego zawiera:
 - a. fragmenty odnoszące się do problemu aluzji literackiej bez określania, jaką rolę odgrywa ona w utworze literackim
ORAZ
 - b. odwołania do utworów literackich, w tym lektury obowiązkowej, reprezentujących co najmniej dwie różne epoki. (**od 2025 znika obowiązek odwołania do utworów z dwóch różnych epok**)
2. **Utwór literacki** uznaje się za wykorzystany w pełni funkcjonalnie, jeżeli zdający w argumentacji:
 - a. omówił aluzję literacką w danym utworze literackim
ORAZ
 - b. określił rolę aluzji literackiej w tym utworze
ORAZ
 - c. odwołał się do elementów struktury dzieła i problematyki utworu.

[WWW](#) oraz [KURSY Baba od polskiego](#) [Facebook](#) [Instagram](#) [TikTok](#) [YouTube](#)

Czerwiec 2024 (termin dodatkowy):

Głos pokolenia literackiego i różne sposoby wyrażania tego głosu w utworach literackich.

W pracy odwołaj się do:

- wybranej lektury obowiązkowej – wybranej spośród lektur wymienionych na stronach 3 i 4 tego arkusza egzaminacyjnego
- innych utworów literackich z dwóch różnych epok (ten zapis nie obowiązuje od 2025); zamiast tego należy odwołać się do dwóch innych utworów literackich
- wybranego kontekstu

Uszczegółowienie zasad oceniania:

1. **Wypracowanie** przynajmniej częściowo dotyczy problemu wskazanego w poleceniu, jeżeli praca zdającego zawiera:
 - a. fragmenty odnoszące się do problemu głosu pokolenia literackiego
ORAZ
 - b. odwołania do utworów literackich, w tym lektury obowiązkowej, reprezentujących co najmniej dwie różne epoki.
2. **Utwór literacki** uznaje się za wykorzystany w pełni funkcjonalnie, jeżeli zdający w argumentacji:
 - a. przedstawił głos pokolenia literackiego
ORAZ
 - b. omówił sposób wyrażania tego głosu w danym utworze literackim
ORAZ
 - c. odwołał się do elementów struktury dzieła i problematyki utworu.
3. Zgodnie z poleceniem zdający powinien w pracy omówić różne sposoby wyrażania głosu pokolenia literackiego w utworach literackich. Jeżeli w całej pracy omawia tylko jeden sposób wyrażania głosu pokolenia literackiego wówczas:
 - a. dwa z trzech omówionych utworów literackich można uznać za wykorzystane w pełni funkcjonalnie, a trzeci utwór – co najwyżej częściowo funkcjonalnie.
 - b. jeden z dwóch omówionych utworów literackich można uznać za wykorzystany w pełni funkcjonalnie, a drugi utwór – co najwyżej częściowo funkcjonalnie.

[WWW](#) oraz [KURSY Baba od polskiego](#) [Facebook](#) [Instagram](#) [TikTok](#) [YouTube](#)

Uwagi.

1. Głos pokolenia literackiego to np. poglądy, postulaty, ideały artystyczne, koncepcje estetyczne, programy literackie.
2. Zdający może przedstawić głos pokolenia literackiego zarówno na przykładzie utworów literackich, w tym esejów, o charakterze manifestu programowego, jak i na przykładzie utworów literackich reprezentatywnych dla danego czasu, epoki, okresu literackiego.
3. Zdający może w pracy napisać o jednym pokoleniu literackim albo o różnych pokoleniach literackich.

[WWW](#) oraz [KURSY Baba od polskiego](#) [Facebook](#) [Instagram](#) [TikTok](#) [YouTube](#)

Informator CKE (2024):

Rozważ, jaką rolę w literaturze pełni aluzja.

W pracy odwołaj się do:

- lektury obowiązkowej – wybranej spośród lektur wymienionych na początku arkusza egzaminacyjnego
- innych utworów literackich
- wybranego kontekstu

Informator CKE (2024):

Rozważ, jaką funkcję pełni paraboliczność w kreacji świata przedstawionego w literaturze. Punktem wyjścia rozważań uczyn przywołaną definicję.

Parabola [...] niesie w sobie uniwersalną, ponadczasową wykładnię praw moralnych, filozoficznych, religijnych, politycznych bądź innych, związanych z sytuacją egzystencjalną człowieka. [...] Charakterystyczną cechą parabolicznego dzieła literackiego jest jego dwupoziomowość wymagająca od czytelnika dojrzałej i rozbudowanej interpretacji – w innym bowiem wypadku dzieło pozostanie odczytane w sposób literalny, uproszczony i nie odsłoni swego ukrytego i nadrzędnego sensu. (Słownik gatunków literackich)

W pracy odwołaj się do:

- lektury obowiązkowej – wybranej spośród lektur wymienionych na początku arkusza egzaminacyjnego
- innych utworów literackich
- wybranego kontekstu

[WWW](#) oraz [KURSY Baba od polskiego](#) [Facebook](#) [Instagram](#) [TikTok](#) [YouTube](#)

Informator CKE (2024):

Między utopią a antyutopią. Punktem wyjścia swoich rozważań o literackich obrazach budowania idealnego świata uczynić *Małą Apokalipsę* Tadeusza Konwickiego.

W pracy odwołaj się do:

- *Małej Apokalipsy* Tadeusza Konwickiego
- innych utworów literackich
- wybranego kontekstu

[WWW](#) oraz [KURSY Baba od polskiego](#) [Facebook](#) [Instagram](#) [TikTok](#) [YouTube](#)

Informator CKE (2024):

Rozważ, jakie znaczenie dla odczytania sensu dzieła literackiego ma wykreowana w nim przestrzeń. Punktem wyjścia do rozważań uczynić cytowany fragment opowiadania *Wiosna* Brunona Schulza.

Oto są labirynty wnętrza, magazyny i spichrze rzeczy, oto są ciepłe jeszcze groby, próchno i mierzwa. Prastare historie. Siedem warstw, jak w dawnej Troi, korytarze, komory, skarbce. (Bruno Schulz, *Wiosna*)

W pracy odwołaj się do:

- znanych Ci fragmentów *Procesu* Franza Kafki
- innych utworów literackich
- wybranego kontekstu

[WWW](#) oraz [KURSY Baba od polskiego](#) [Facebook](#) [Instagram](#) [TikTok](#) [YouTube](#)

Informator CKE (2024):

**Heroizacja i deheroizacja bohatera literackiego. Rozważ, jakie funkcje
pełnią heroizacja i deheroizacja w kreacji bohatera literackiego.**

W pracy odwołaj się do:

- *Małej Apokalipsy* Tadeusza Konwickiego
- innych utworów literackich
- wybranego kontekstu

[WWW](#) oraz [KURSY Baba od polskiego](#) [Facebook](#) [Instagram](#) [TikTok](#) [YouTube](#)

Informator CKE (2024):

Rozważ, jaką rolę odgrywa autobiografizm w kreacji świata w dziełach literackich różnych epok. Punktem wyjścia do rozważań uczyn fragment tekstu Edyty Dziewońskiej.

Autobiografizmu czy reprezentowanej przez pisarza postawy autobiograficznej w literaturze nie należy rozpatrywać w kategoriach dokumentalnego i szczegółowego odzwierciedlenia życia jednostki. Jest to raczej konwencja, która zależnie od kultury artystycznej i światopoglądu epoki, w różnym stopniu i w różny sposób dopuszcza do ujawnienia podmiotowego „ja”, posiadającego cechy autora, mniej lub bardziej zauważalne. (Edyta Dziewońska)

W pracy odwołaj się do:

- lektury obowiązkowej – wybranej spośród lektur wymienionych na początku arkusza egzaminacyjnego
- innych utworów literackich
- wybranego kontekstu

[WWW](#) oraz [KURSY Baba od polskiego](#) [Facebook](#) [Instagram](#) [TikTok](#) [YouTube](#)

KONIECZNIE TU ZAJRZYJ

- te pojęcia trzeba znać
<https://babaodpolskiego.pl/wp-content/uploads/2024/08/Tabela-erudycyjnosc-na-maturze-rozszerzonej.pdf>
- tu są wyjaśnienia pojęć
<https://babaodpolskiego.pl/konwencje-literackie-i-inne-pojecia-z-poziomu-rozszerzonego/>
- tu wszystkie wpisy na temat matury rozszerzonej
<https://babaodpolskiego.pl/tag/matura-rozszerzona/>
- kurs/e-book o procedurach i zasadach oceniania matury podstawowej i rozszerzonej (nieustannie aktualizowany i dopasowany do zmian)
<https://babaodpolskiego.pl/produkt/przygotowanie-do-matury-kurs-maturalny-2025/>
- lektury <https://babaodpolskiego.pl/kategoria-produktu/matura-rozszerzona/>